

Lupina mnoholistá - velký problém celé Šumavy. Do jejího řešení se musí zapojit obce i vlastníci pozemků

20.6.2025 - | Správa Národního parku Šumava

Lupina mnoholistá se aktuálně vyskytuje na více než 160 hektarech plochy území národního parku, a to v různé intenzitě pokryvnosti. Tento invazní druh zásadně mění prostředí, ve kterém se objeví. Její likvidace je dlouhodobou záležitostí. Aby měla smysl, je nutné do ní zapojit všechny vlastníky pozemků.

Lupina mnoholistá se na Šumavě začala šířit už v meziválečných letech, kdy si ji do svých zahrádek vysazovali tehdejší obyvatelé. Dlouho její populace stagnovala, ale před zhruba patnácti lety se začala hojně rozšiřovat.

„Důvodů může být několik, od dostatečné adaptace na klimatické podmínky Šumavy, až po stavební rozvoj, který na Šumavě zažíváme právě posledních dvacet let. Za tu dobu byla postavena velká spousta nových domů a také se obnovily a vybudovaly desítky kilometrů cest, nové mostky a další části dopravní a turistické infrastruktury, kde se na obnaženém půdním krytu snadno uchytí,“ vysvětluje krajinná ekoložka Správy NP Šumava Daniela Steinbachová. Své tvrzení podpírá několika příklady:

„V prostoru podél silnice mezi Kvildou a Horskou Kvildou nikdy lupina nebyla, ale po té, co se v tomto úseku postavila cyklostezka, monitorujeme lupinu na třech místech. Podobné je to u Hraběcího mostu přes Roklanský potok za Modravou, který se rekonstruoval zhruba před 15 lety. Od té doby tam bojujeme s lupinou. Úplně stejný příběh se odehrává po výstavbě lávky na Černém Kříži. Lupina se do volné přírody dostává také ze zahrádek, kde ji lidé pěstují jako okrasnou rostlinu. Tak se nám rozšířila například na Dobré na louky pod obcí, nebo do okolí Srní či Kvildy.“

Lupině vyhovují kyselé půdy a ty šumavské se postupně stále okyselují, takže i to je jeden z důvodů, proč se jí na Šumavě tak líbí a daří se jí šíření. Celkovým problémem jsou však její invazní strategie a vlastnosti, které jí předurčily invazní titul. Jednou z vlastností je to, že brzy na jaře vytváří velkou listovou plochu svého trsu, čímž zastíňuje okolní vegetaci a potlačuje tak klíčení ostatním rostlinám. Škodí také tím, že váže vzdušný dusík prostřednictvím rhizobiálních bakterií na svých kořenech, čímž pak obohacuje půdu o živiny. V dlouhodobém měřítku pak tímto mění své půdní prostředí a stanoviště na živinově bohatší.

„Kdybychom s intenzivnějšími zásahy proti lupině nezačali zhruba před deseti lety, potýkali bychom se s velkými problémy. Dnes, po mnohaletých zkušenostech se nám ukazuje, že účinnou strategií proti jejímu šíření, je opakovaná seč křovinořezem u země. Včetně všeho listoví tak, aby nejen neodkvetla a nevysemenila se, ale také, aby dostaly šanci vyklíčit či odnožit ostatní rostliny. Tím postupně zatáhnou travní drn a lupinu mezi sebe nepustí. Vhodné je posekat ji ve fázi počátečního kvetení, kdy je v největší síle a pak ještě dvakrát. Na podzim už sice nenakvete, ale tímto zásahem zbrzdíme její růst další rok na jaře a dáme tak šanci ostatním rostlinám. Posečenou biomasu je nutné ekologicky zlikvidovat, tedy odvézt do certifikované kompostárny nebo bioplynové stanice,“ vysvětluje postup likvidace Daniela Steinbachová.

Pokud by Správa NP Šumava proti lupině takto intenzivně nezasahovala je jisté, že by některé velmi cenné části území byly touto rostlinou zaplevelené.

„Jsme si jisti tím, že pokud bychom nezasahovali například v okolí Studené Vltavy, rozšířila by se po celém jejím toku, nejen od Nového Údolí až po Černý Kříž jak je tomu dnes, ale postupovala by dál i přes velmi cenný Vltavský luh. Díky našim zásahům v této oblasti jsme ji nejen zastavili, ale dokonce zde ubývá,“ zmiňuje Daniela Steinbachová.

Lupina je víceletá rostlina s velkou produkcí semen a mohutným kořenem. Její semena jsou schopna několik let v půdě čekat na vhodné podmínky ke klíčení. Pravidelná a opakovaná seč ji postupně oslabuje, ale k úplné likvidaci je potřeba vydržet a její redukci opakovat několik let po sobě. Je to boj s velmi silným soupeřem, na který sama Správa NP Šumava nestačí. Musí se do něj zapojit i ostatní majitelé pozemků v národním parku, kde se lupina vyskytuje. Ti tak mají nově povinnost proti lupině efektivně zasahovat tak, aby zabránili jejímu šíření. Na tyto činnosti mohou na Správě Národního parku Šumava požádat o finanční příspěvek.

„Bez odpovědného přístupu obcí i soukromých vlastníků pozemků, kde se lupina vyskytuje, je náš boj s touto přírodní hrozbou marný. Pokud ji lidé mají ve svých opečovávaných zahrádkách, nechceme přímo, aby se jí zbavovali. Jen apelujeme na to, aby si uvědomili, že je to invazní druh, který se na Šumavě snadno šíří, do volné přírody nepatří a šumavské přírodě škodí. Apelujeme na zodpovědné chování vlastníků, aby zabránili šíření lupiny do volné krajiny minimálně tím, že ji nenechají odkvést a vysemenit,“ zakončuje mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

Ve Vimperku 20.6. 2025

Lupina mnoholistá se aktuálně vyskytuje na více než 160 hektarech plochy území národního parku, a to v různé intenzitě pokryvnosti. Tento invazní druh zásadně mění prostředí, ve kterém se objeví. Její likvidace je dlouhodobou záležitostí. Aby měla smysl, je nutné do ní zapojit všechny vlastníky pozemků.

Lupina mnoholistá se na Šumavě začala šířit už v meziválečných letech, kdy si ji do svých zahrádek vysazovali tehdejší obyvatelé. Dlouho její populace stagnovala, ale před zhruba patnácti lety se začala hojně rozšiřovat.

„Důvodů může být několik, od dostatečné adaptace na klimatické podmínky Šumavy, až po stavební rozvoj, který na Šumavě zažíváme právě posledních dvacet let. Za tu dobu byla postavena velká spousta nových domů a také se obnovily a vybudovaly desítky kilometrů cest, nové mostky a další části dopravní a turistické infrastruktury, kde se na obnaženém půdním krytu snadno uchytí,“ vysvětluje krajinná ekoložka Správy NP Šumava Daniela Steinbachová. Své tvrzení podpírá několika příklady:

„V prostoru podél silnice mezi Kvildou a Horskou Kvildou nikdy lupina nebyla, ale po té, co se v tomto úseku postavila cyklostezka, monitorujeme lupinu na třech místech. Podobné je to u Hraběcího mostu přes Roklanský potok za Modravou, který se rekonstruoval zhruba před 15 lety. Od té doby tam bojujeme s lupinou. Úplně stejný příběh se odehrává po výstavbě lávky na Černém Kříži. Lupina se do volné přírody dostává také ze zahrádek, kde ji lidé pěstují jako okrasnou rostlinu. Tak se nám rozšířila například na Dobré na louky pod obcí, nebo do okolí Srní či Kvildy.“

Lupině vyhovují kyselé půdy a ty šumavské se postupně stále okyselují, takže i to je jeden z důvodů, proč se jí na Šumavě tak líbí a daří se jí šíření. Celkovým problémem jsou však její invazní strategie a

vlastnosti, které jí předurčily invazní titul. Jednou z vlastností je to, že brzy na jaře vytváří velkou listovou plochu svého trsu, čímž zastíňuje okolní vegetaci a potlačuje tak klíčení ostatním rostlinám. Škodí také tím, že váže vzdušný dusík prostřednictvím rhizobiálních bakterií na svých kořenech, čímž pak obohacuje půdu o živiny. V dlouhodobém měřítku pak tímto mění své půdní prostředí a stanoviště na živinově bohatší.

„Kdybychom s intenzivnějšími zásahy proti lupině nezačali zhruba před deseti lety, potýkali bychom se s velkými problémy. Dnes, po mnohaletých zkušenostech se nám ukazuje, že účinnou strategií proti jejímu šíření, je opakovaná seč křovinořezem u země. Včetně všeho listoví tak, aby nejen neodkvetla a nevysemenila se, ale také, aby dostaly šanci vyklíčit či odnožit ostatní rostliny. Tím postupně zatáhnou travní drn a lupinu mezi sebe nepustí. Vhodné je posekat ji ve fázi počátečního kvetení, kdy je v největší síle a pak ještě dvakrát. Na podzim už sice nenakvete, ale tímto zásahem zbrzdíme její růst další rok na jaře a dáme tak šanci ostatním rostlinám. Posečenou biomasu je nutné ekologicky zlikvidovat, tedy odvézt do certifikované kompostárny nebo bioplynové stanice,“ vysvětluje postup likvidace Daniela Steinbachová.

Pokud by Správa NP Šumava proti lupině takto intenzivně nezasahovala je jisté, že by některé velmi cenné části území byly touto rostlinou zaplevelené.

„Jsme si jisti tím, že pokud bychom nezasahovali například v okolí Studené Vltavy, rozšířila by se po celém jejím toku, nejen od Nového Údolí až po Černý Kříž jak je tomu dnes, ale postupovala by dál i přes velmi cenný Vltavský luh. Díky našim zásahům v této oblasti jsme ji nejen zastavili, ale dokonce zde ubývá,“ zmiňuje Daniela Steinbachová.

Lupina je víceletá rostlina s velkou produkcí semen a mohutným kořenem. Její semena jsou schopna několik let v půdě čekat na vhodné podmínky ke klíčení. Pravidelná a opakovaná seč ji postupně oslabuje, ale k úplné likvidaci je potřeba vydržet a její redukci opakovat několik let po sobě. Je to boj s velmi silným soupeřem, na který sama Správa NP Šumava nestačí. Musí se do něj zapojit i ostatní majitelé pozemků v národním parku, kde se lupina vyskytuje. Ti tak mají nově povinnost proti lupině efektivně zasahovat tak, aby zabránili jejímu šíření. Na tyto činnosti mohou na Správě Národního parku Šumava požádat o finanční příspěvek.

„Bez odpovědného přístupu obcí i soukromých vlastníků pozemků, kde se lupina vyskytuje, je náš boj s touto přírodní hrozbou marný. Pokud ji lidé mají ve svých opečovávaných zahrádkách, nechceme přímo, aby se jí zbavovali. Jen apelujeme na to, aby si uvědomili, že je to invazní druh, který se na Šumavě snadno šíří, do volné přírody nepatří a šumavské přírodě škodí. Apelujeme na zodpovědné chování vlastníků, aby zabránili šíření lupiny do volné krajiny minimálně tím, že ji nenechají odkvést a vysemenit,“ zakončuje mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

Ve Vimperku 20.6. 2025

<https://www.npsumava.cz/lupina-mnoholista-velky-problem-cele-sumavy-do-jejeho-reseni-se-musi-zapojit-obce-i-vlastnici-pozemku>